

(משך מעמוד 25)

קדומי הפתיע, ואף ההדים. כאשר סיים את דבריו במילות-שבח על "הכוחות המתקדמים" בישראל, כוחם הולך וגובר, ועוד יותר כאשר סיים כמישפט שאמר כי "גם במחנה הציוני נשמע יותר מקול זר כנגות המדיניות של בגין..."

היה זה קבלתו הגמורה של הקו של ערפאת, לפחות להלכה. אילו נאם בוועידה יצאם אל-סרטאוי, לא היה מדבר אחרת.

מפתיע עוד יותר היה נאומו של עבדאל-חלים ח'דאם, שריהחוק הסורי. הוא נכנס לוועידה כמנצח, שכל צעד שלו אומר ביטחון עצמי. הוא ידע כי המפתח לענייני לבנון והמרחב נתון עתה בידי אדונו, אפט' אל-אסד. וכל הנוכחים ידעו זאת כמוהו — עוד לפני המאורעות האחרונים בשערי ביירות. בעוד שהאיראני תקף את שתי מעצמות-העל, התרכזו הסורי בהתקפה על ארצות-הברית. ישראל היא זיס קדומני של האימפריאליזם האמריקאי, ולשם כך הוקמה. האיראני דיבר בשם אלה, הסוריבשם נזרה החילונית של שיחרור העמים.

מבחינת הסיגנון, היה זה נאום קיצוני ביותר. "המשימה שהוטלה על ישראל (מטעם האימפריאליזם) ה להתפשט ולכונן מדינה שתשרע מן הנילוס עד הפרת, המבוססת על מיתוס רתי. ההתפשטות היא ק מן האידאולוגיה הציונית. תוקפנות, דיכוי ומעשים פושעניים באים להגשים את אשר נאמר, כפי הם מאמינים, בתלמוד ובתנ"ך..."

ידידי, המיוחן יוסי אמיתי, שלא היה בוועידה, סיפק פעם את המפתח לפיענוח הצופן של נאומים "כיום הוא אמר: "חפש את המישפט האחד שבו יש יחידוש. שאר המישפטים בנאום אינם באים אלא זסוט מישפט אחד זה ולחפות עליו. צריכים להתעלם מהם לגמרי."

מבחינה זו היה נאומו של ח'דאם קלאסי. היה בו גרעין, שסתר את כל הקטעים הקיצוניים, וזהו: "אדוני היו"ר, אנחנו רוצים בשלום המבוסס על זכות, צדק, אמנת האו"ם והחלטותיו. אנחנו רוצים שלום שיבטיח את הדברים הבאים:

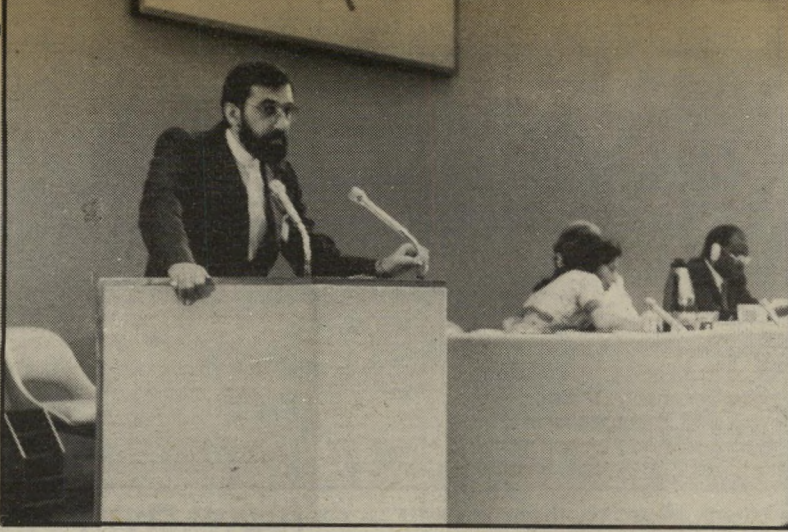
1. נסיגה ישראלית מוחלטת מכל השטחים הערביים הכבושים.
2. הבטחת הזכויות הלאומיות שאינן ניתנות לעירעור של העם הערבי הפלסטיני, ובכללן הזכות שיבה, להגררה עצמית ולהקמת המדינה העצמאית שלהם בפלסטין.
3. נסיגה ללא-תנאי של ישראל מלבנון, לפי החלטת מועצת-הביטחון 509, וביטול ההסכם שנכפה ל הארץ-האחות הערבית הזאת."

לכל המונחים האלה יש פירושים קבועים לגמרי במינוח הבינלאומי.

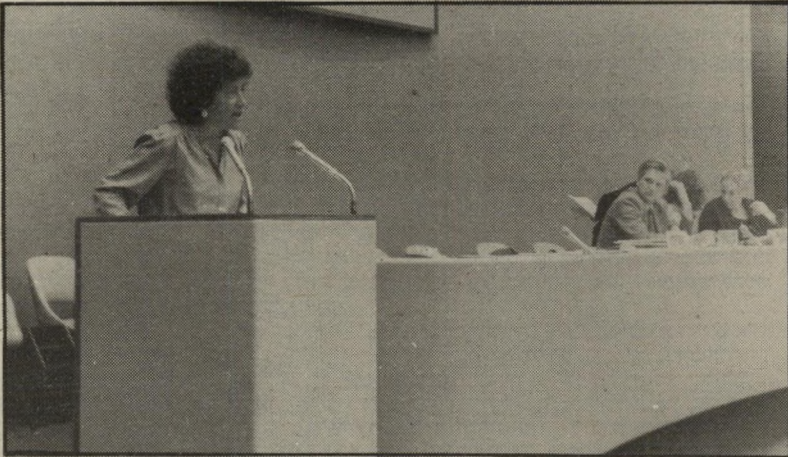
מי שמדבר על "אמנת האו"ם והחלטותיו", מתכוון כמובן להכרה בישראל, שהיא חברת האו"ם, ועצמאותה מוכטחת בכל החלטות האו"ם. השטחים הערביים הכבושים" מתכוונים תמיד לגדה רצועה — השטחים שנכבשו ב-1967. זכות השיבה" היא, לפי החלטות האו"ם, זכות הפליטים לבחור פן פיצויים ושיבה. "מדינה פלסטינית עצמאית בפלסטין" פירושה חלוקת הארץ. הרישה לנסיגת זראל מלבנון כוללת, כמובן, הכרה בקיום ישראל בגבולותיה.

סוריה הסכימה להחלטות של ועידת-פאם, הכוללות את כל היסודות האלה, אך אן נאמרו הדברים בפירוש על-ידי שריהחוק הסורי בעמדה סורית עצמאית, פרום בינלאומי.

נשאלת, כמובן, השאלה: מכיוון שאין סוריה מהותית בין דברים אלה ובין הדברים שאמר כעבור לושעה ימים יאסר ערפאת — מדוע יזמה סוריה את ה"מרד" נגר ערפאת ומנסה להפילו? מדוע היא מכת ב"מרדדים", הרוחים כל פשרה עם ישראל ומגיררים אותה כנגידה?

גוש אמונים שריהחוק האיראני, שנראה ונשמע כאחיו של "הרב" כהנא, נאם נאום מטורף, קבע שדיבור על שלום ופשרה הוא בגידה בעניין האיסלאמי. הוא טען כי חיסול שליט עיראק, הוא תנאי לפיתרון הבעייה הפלסטינית.

הצהרה ישראלית נעמי קיס, נציגת המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני, קראה לחיזוק כוחות-השלום בישראל והודיעה שסירבה לשרת בלבנון כנהגת-אמבולנס. היא הפגינה בגדה ונעצרה.

שריהחוק האוסטרי החדש, ארווין לאנס, המבטיח להמשיך בפעילותו של ברונו קריסקי למען השלום הישראלי-פלסטיני, קבע את הטון. הוא היה הנציג המערבי הבכיר בוועידה, והוא קיבל על עצמו סיכון פוליטי-פנימי לאיטן כדי לערוך הפגנה זו. מאחרי הקלעים של הוועידה פעל רבות כדי לקרב את הצדדים, ונציגו בוועדת-הניסוח היה הלוחם העיקרי לקבלת החלטה מתונה.

כמוהו פעלו נציגי שוודיה, פינלנד, ספרד ופורטוגל. נאומיהם היו לדוגמה, וגם התנהגותם כלפינו, כנציגי מחנה-השלום הישראלי, היתה למופת.

אך חשובה ומעניינת יותר היתה עובדה אחרת: גם בקרב עשרות נציגי העולם השלישי — מאפריקה, אסיה ואמריקה הדרומית והמרכזית — היו רבים שנאמו נאומים מתונים ביותר.

כך, למשל, שמו מעטים לב נאומו של שריהחוק של מאלזיה, טאן סרי גאואלי שאפי. מאלזיה היא מדינה מוסלמית, והיא נחשבת כאנטי-ישראלית קיצונית. אך השר המאלזי נאם נאום מתון למופת, קרא להימנע מכיטויים חריפים ומהשמצות, ולהתרכז בפיתרון מעשי. הוא לא השאיר שום ספק בכך שעל ישראל להמשיך להתקיים כחוק, בשלום ובשלווה, אחרי שתעזור בהקמת מדינה פלסטינית לצידה.

השר גם דאג לכך שרעתו זו לא תישאר חבויה בנאום. הוא פיתח פעילות דיסקרטית, כדי שגישתו זו תיוודע ברבים.

גם הנאום המצרי היה מתון וסביר מאוד. למרבה הצער, כמעט איש לא שם אליו לב. זאת היתה אחת התופעות הבולטות בוועידה: לעומת חשיבותו של הסורי, היה מעמד מצריים כשפל המדרגה. היא נשארה מחוץ לעולם הערבי — ואין לה קיום מחוץ למיסגרת זו. היא איבדה כליל את חשיבותה בפורום הבינלאומי. היא שילמה מחיר כבד מאוד עבור השלום הנפרד, שנוצל על-ידי ממשלת-בגין כדי להגביר את המילחמה בפלסטינים.

כל זה היה שונה מאוד מן התחויות שהשמיע השגריר הישראלי בז'נבה: שהוועידה תהיה פורום לנאומי שינאה והסתה, ושהוועידה תקרא לחיסולה של מדינת-ישראל.

● **בומדאנג ישראלי**

ל תכן שבצד שלושת סוגי הנאומים שהזכרתי, יש לציין גם סוג רביעי — הסוג הישראלי הרישמי. ממשלת-ישראל החרימה את הוועידה, אך היא לא התעלמה ממנה. להיפך. השגריר הישראלי ליד האו"ם בז'נבה, עובדיה סופר, בלט בפעילותו הקדחתנית.

סופר מפרוץ את ההשערה שהדילומטיה הישראלית היתה יכולה להיות שונה, אילו היו מאיישים אותה ביהודים מיוזרחיים.

סופר הוא מיוזרחי מרופלם, אך הוא לא נבדל משאר המסיתים והמדחיים, המשרתים את הקו הקיצוני של יצחק שמיר כסיגנון צורמני של הכפשה והסתה. העובדה שהוא שם את עינו על תפקיד השגריר כפאריס עזרה לו, אולי, להתגבר על פיקפוקים.

כמה שעות לפני פתיחת הוועידה כינס סופר מסיבת-עיתונאים רבת-משתתפים, שבה השמיץ את הוועידה שלא נערכה עדיין, קבע מראש מה יהיו החלטותיה (השמדת ישראל) ומה יקרה בה (אורגיה של שינאה). היה זה טכסיס מחוכם, והמסיבה אכן זכתה כתשומת-לב רבה. מובן שכלי-התיקשות הפרו-אמריקאיים והפרו-ישראלים בכל מקום, וגם בשווייץ, נתנו לו מקום בולט, לצד הדיווח על פתיחת הוועידה עצמה.

אך כאשר ניסה לחזור על תרגילו זה כעבור ארבעה ימים, זה פעל כבומרנג. באותו בוקר נאם ערפאת בוועידה, ולאחר מכן ערך מסיבת-עיתונאים. רובם המכריע של הכתבים התרשמו ממנו לטובה, והופתעו לטובה גם מנימת דבריו ותוכנם. מיד לאחר מכן באו אל השגריר הישראלי, ושמעו מסכת של הכפשה חסרת-שחר.

שמעתי את התגובות כעבור שעתים, כאשר ערכתי מסיבת-עיתונאים משלי, לפי בקשת העמיתים המקומיים. "האיש הזה סתם משמיץ", אמרו, "הוא בודה דברים מליבו". ואכן, הפעם היתה התגובה בעיתונות ועומה.

משמע: אפשר לרמות קצת ולשקר קצת. אך כשהדופכים את זה לשיטה, מתגשי מת אימרתו של לינקולן: איי-אפשר לרמות את כל האנשים במשך כל הזמן. אבל אפשר לרמות חלק מן האנשים כל הזמן — ובמיקרה זה, את הציבור הישראלי. חלק מן העיתונאים הישראליים בשווייץ, ובראשם (כמו בכמה ארצות אחרות) רווקא כתבי דבר ועל המשמר,

גאת י יאסר ערפאת הגיב בהרמת ידו באות-הניצחון על התשואות הסוערות שבהן התקבל לקראת תום נאומו מנה לעבר מלד ואבנרי ובירך במילים נרגשות את יחיות-השלום הישראליים. אחר-כך הזמין אותם לפגישה פומבית מאחורי הבימה.

נראה כי הוויכוח אינו על סוג הפיתרון, אלא על זכותם של הפלסטינים לפעול למענו באופן עצמאי. וריה רוצה שאש"ף יהווה מכשיר ביריה, וכי המדינה הפלסטינית, לכשתקום, תהיה מדינת-חסות ורית. ואילו ערפאת מסמל את שאיפת הפלסטינים לעצמאות גמורה — עצמאות בנייהל מדיניותם עצמאות במדינתם, לכשתקום. פגישתו אינתו היתה הפגנה נוספת של עצמאות זו.

קדומי מנסה עתה לפשר בין השניים. מה שקורה עתה בהריה-השוקף ישפיע וזרדאי על התוצאה.

● **הרוב המתון**

אומים אלה משכו את עיקר תשומת-הלב, ולכן לא נאמר כמעט דבר על העובדה המרכזית של הוועידה: הרוב הגרול של הנאומים היו שקולים ומתונים, בתוכן ובסיגנון גם יחד, ודגלו בפירוש קיום ישראל לצד קיומה של המדינה הפלסטינית שיש להקימה בגדה וברצועה.